

Дубінська Тетяна
ст. гр. ФМ-12
Тернопільський національний економічний університет
Changeua@ukr.net
Науковий керівник – к.е.н., доцент Лободіна З. М.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

В сучасних економічних умовах бюджетна політика є вагомим інструментом впливу на соціально-економічний розвиток держави та її регіонів. Без виваженої, соціально орієнтованої та ефективної бюджетної політики сьогодні неможливо подолати наслідки фінансової кризи, забезпечити реалізацію програм довгострокового розвитку країни, зростання добробуту населення, підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Однією з актуальних проблем бюджетної політики держави є забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів з метою підвищення рівня їх фінансової самодостатності шляхом посилення фіскальної децентралізації.

Відтак вагома роль та місце, яке посідає бюджетна політика у системі регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, актуалізує поглиблене дослідження її основних напрямів в умовах фіскальної децентралізації в Україні [2, с. 7].

Дослідження сутності бюджету як важливого інструменту регулювання соціально-економічних процесів в державі та її регіонах завжди було і залишається однією з ключових проблем економічної науки.

Розв'язанню проблем формування бюджетної політики держави, вибору її пріоритетних завдань, векторів розвитку, найбільш оптимальних методів, форм, інструментів, важелів реалізації, оцінки ефективності присвячені праці Ш. Бланкарта, В. Дем'янишина, І. Запатріної, О. Кириленко, Т. Кізими, А. Крисоватого, Л. Лисяк, В. Опаріна, В. Федосова, С. Юрія та інших.

Стратегічною метою бюджетної політики є забезпечення фінансової та соціальної стабільності в країні.

Реалізація в Україні Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 р., прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку України обумовила зміни у підходах до формування та реалізації бюджетної політики держави і органів місцевого самоврядування.

Оскільки одним із важливих документів у бюджетному процесі є Основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний період, розглянемо особливості його підготовки.

Складання та затвердження зазначеного документу регламентується статтею 33 Бюджетного кодексу України та статтею 152 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України».

Аналізуючи хронологію прийняття Верховною Радою України Основних напрямів бюджетної політики на відповідний рік, зазначимо, що починаючи з 2008 р. до 2010 р. Основні напрями бюджетної політики у вигляді постанови не затверджувалася, хоча питання і розглядалося парламентом.

Очевидним є те, що новий документ – Бюджетна декларація був більш декларативним, ніж попередній документ – Бюджетна резолюція. Він не містив жодних цифрових даних щодо основних параметрів бюджету. Власне тому, вважаємо позитивом те, що з 2011 р. відновилася практика схвалення Верховною Радою України основних напрямів бюджетної політики: постанови Верховної Ради України «Про Основні напрями бюджетної політики на 2011 рік» від 4 червня 2010 р. № 2318-VI, «Про Основні напрями бюджетної політики на 2012 рік» від 13 травня 2011 р. № 3358-VI, «Про Основні напрями бюджетної політики на 2013 рік» від 22 травня 2012 р. № 4824-VI. Проте, починаючи з 2013 р. Основні напрями бюджетної політики на 2014–2017 роки були затверджені лише Кабінетом Міністрів України, що негативно впливає на організацію бюджетного процесу.

Розглянемо практику розроблення Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік. Новопризначений 14 квітня 2016 р. Кабінет Міністрів України розглянув підготовлений Міністерством фінансів України проект Основних напрямів бюджетної політики на 2017 р. і схвалив відповідний проект лише 24 червня 2016 р., а подав його на розгляд Верховної Ради України більш ніж із тримісячним запізненням аж 13 липня 2016 р. Зазначене вважаємо порушенням норм частини 3 статті 33 Бюджетного кодексу України.

У зв'язку із значним порушенням Урядом строків подання проекту Основних напрямів бюджетної політики, а також зважаючи на вже триваючий бюджетний процес 2017 року, Верховна Рада України не розглядала та відповідно не затверджувала постанову «Про Основні напрями бюджетної політики на 2017 рік».

Поряд із окресленим порушенням процедури бюджетного процесу, зазначимо, що у 2016 р. вперше у проекті Основних напрямів бюджетної політики зазначені індикативні прогностичні показники та завдання на наступні за плановим два бюджетні періоди, які мають стати базою для формування прогнозу державного бюджету на 2018 і 2019 роки, зокрема: основні прогностичні макропоказники, граничний обсяг дефіциту державного бюджету та державного боргу; підвищення розміру прожиткового мінімуму, рівня його забезпечення, посадового окладу працівника

І тарифного розряду Єдиної тарифної сітки вищими темпами, ніж прогнозний індекс споживчих цін.

Основними напрямками бюджетної політики нашої держави на 2017 р. визначено основні завдання бюджетної політики, пріоритетні завдання податкової політики, реалізація пріоритетних державних (цільових) програм та державних інвестиційних проектів, взаємовідносини державного бюджету з місцевими, інші питання, які необхідно вирішити під час складання проекту державного бюджету на 2017 рік [3].

На думку фахівців Інституту суспільно-економічних досліджень, Основні напрями бюджетної політики на 2017 рік так і не стали в Україні провідним орієнтиром формування бюджетної політики. Проте проблема – набагато глибша, ніж недотримання бюрократичних процедур. Становище, що склалося з підготовкою зазначеного документу, відтворює факт несформованості в Україні пріоритетів бюджетної політики, а також суміжних з нею політик – податкової, соціальної і т.д. Отже Україна потребує переходу від «кошторисного» ставлення до бюджетної політики – до широкого використання її регулюючих та стимулюючих функцій, що надасть бюджетному процесу властивостей проактивної стратегії [1].

Найважливішою домінантою бюджетної політики, на думку В. Гейця, має бути зміцнення внутрішнього економічного простору шляхом активізації внутрішніх чинників економічного зростання. Зусилля держави слід спрямовувати на забезпечення економічної та політичної стабільності, створення умов для легалізації неформального сектору економіки, сприяння збільшенню внутрішніх інвестицій, посилення конкуренції, зростання платоспроможного попиту; підвищення ефективності базових функцій держави [4, с. 261].

Впровадження окреслених пропозицій в практичну діяльність забезпечать поступальний та ефективний розвиток суспільства.

Література:

1. Бюджет – 2017: занепад чи розвиток? / Жаліло Я., Дешко А., Онуфрик М., Аврамченко К. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/378220/byudzhet-2017-zanepad-chy-rozvytok>.

2. Кізима Т. Проблеми вдосконалення бюджетної політики держави в контексті фіскальної децентралізації / Кізима Т., Лободіна З. // Світ фінансів. – 2016. – Випуск 4 (49). – С. 7–19.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Проект Основних напрямів бюджетної політики на 2017 рік» від 24.06.2016 р. № 478-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249183278>.

4. Трансформаційні процеси та економічне зростання в Україні / за ред. академіка НАН України В. М. Гейця. – Х.: Вид-во «Форт», 2003. – 440 с.